

PREVENCIA KRIMINALITY PROSTREDNÍCTVOM NOVODOBEJ STRATÉGIE

CRIME PREVENTION THROUGH A MODERN STRATEGY

Ing. Klaudia Kubalová

Žilinská Univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Katedra bezpečnostného manažmentu, 1. mája 32, 010 26 Žilina, Slovenská republika

Kontakt: klaudiakralova1@gmail.com

ABSTRAKT

Kriminalita je celospoločenský fenomén, prerastajúci každú sféru ľudského života a zasahujúci do všetkých možných oblastí. Od tých najosobnejších, kde páchatelia útočia na život, zdravie, či ľudskú dôstojnosť, cez útoky na majetok a hospodárstvo až po poškodzovanie štátnych záujmov a životného prostredia. Kontrola kriminality predstavuje súbor prostriedkov a činností štátu, ale aj spoločnosti, ktoré majú za cieľ chrániť občanov pred zločinnosťou a dosiahnuť konformné chovanie v oblasti regulovanej trestným právom, ako aj redukovať výskyt najrôznejších sociálne-patologických javov. Systém kontroly kriminality predstavuje dve stratégie, trestnú represiu, ktorá sa zameriava na dôsledky kriminogénneho vývoja, a prevenciu kriminality, ktorá na tieto faktory pôsobí z časového hľadiska v predstihu.

Prevencia kriminality, profylaxia, teda predstavuje snahu eliminovať trestnú činnosť pred tým, než začne, respektíve pred jej pokračovaním. Tvoria ju všetky aktivity smerujúce k predchádzaniu trestným činom, znižovaniu ich výskytu a neutralizácii podmienok a príčin ich vzniku. Táto činnosť v sebe zahŕňa prvok individuálnej prevencie, spočívajúcej vo výchovnom pôsobení na páchatel'a, a prevencie generálnej, pôsobiacej voči ostatným členom spoločnosti.

Kľúčové slová: Kriminality, prevencia kriminality, zločinnosť

ABSTRACT

Crime is a social phenomenon, overgrowing every sphere of human life and affecting all possible areas. From the most personal, where the perpetrators attack life, health, or human dignity, through attacks on property and the economy to damage to state interests and the environment. Crime control represents a set of means and activities of the state, but also of society, which aim to protect citizens from crime and to achieve conforming behavior in the area regulated by criminal law, as well as to reduce the occurrence of various social-

pathological phenomena. The crime control system represents two strategies, criminal repression, which focuses on the consequences of criminogenic development, and crime prevention, which acts on these factors ahead of time.

Crime prevention, prophylaxis, therefore represents an effort to eliminate criminal activity before it starts, or before it continues. It consists of all activities aimed at preventing crimes, reducing their occurrence and neutralizing the conditions and causes of their occurrence. This activity includes an element of individual prevention, consisting in educational action on the offender, and general prevention, acting on other members of society.

Key words: crime, crime prevention, criminality

ÚVOD

Kriminalita je spoločenským problémom našej civilizácie, ktorý každoročne ovplyvňuje životy mnohých ľudí. Závažné zločiny proti osobám a majetku vyvolávajú v komunite značný strach. Zločiny ako krádež, vlámanie a vražda sú vážnou hrozbou pre bezpečnosť komunity. Výsledný strach z kriminality sám osebe môže obmedziť slobodu pohybu ľudí a zabrániť im plne sa zapájať do komunity. Najmä niektoré skupiny ľudí sú zraniteľnejšie voči kriminalite a strachu z kriminality, napríklad starší ľudia, ženy, rodičia, tínedžeri atď.

Na boj proti kriminalite a strachu z kriminality je potrebných mnoho rôznych stratégií. Na úspešné dosiahnutie cieľa prevencie kriminality by bola potrebná celá škála reakcií zahŕňajúcich stratégie v oblasti dizajnu, komunitných opatrení a presadzovania práva (Broder 2012). V tejto súvislosti sa všeobecne uznáva, že plánovači, architekti a vývojári môžu zohrávať dôležitú úlohu pri zvyšovaní bezpečnosti našich komunít.

Komunita sa tradične obracia na políciu a súdny systém, aby ich chránili odstrašovaním zločincov a trestaním páchatel'ov. Na druhej strane, prevencia kriminality prostredníctvom environmentálneho dizajnu (konceptia CPTED) tvrdí, že komunita, majitelia domov, plánovači, developeri a architekti môžu zohrávať väčšiu úlohu pri ochrane komunity a seba samých pred zločinom, a to integrovaním princípov koncepcie CPTED do dizajnu a riadenia fyzického prostredia (Dijk 1991).

Základom prevencie kriminality prostredníctvom environmentálneho dizajnu (CPTED) je, že správny návrh a efektívne využitie vybudovaného prostredia môže znížiť výskyt a strach z kriminality. To následne vedie k zlepšeniu kvality života.

1 PREVENIA KRIMINALITY PROSTREDNÍCTVOM ENVIRONMENTÁLNEHO DIZAJNU

„Architektúra nie je len otázkou štýlu, dizajnu a pohodlia. Môže vytvárať príležitosti stretu s kriminalitou a zároveň jej predchádzať. Na toto je možné reagovať prevenciou kriminality prostredníctvom environmentálneho dizajnu.“ (Newman 1972).

Najviac používanou definíciou koncepcie CPTED, s ktorou sa v literatúre stretávame je definícia Cozensa (2008), ktorý tvrdí: *„Stratégia CPTED predpokladá, že pri vhodnom procese dizajnovania a pri efektívnom využití prostredia, ktoré bolo človekom vytvorené, možno dosiahnuť redukciu kriminality a obáv s ňou súvisiacich, a tým pádom aj zlepšenie kvality života.“*

John J. Fay (2007) tvrdí, že metóda CPTED je kriminalisticko-environmentálnou teóriou, ktorá je založená na myšlienke: *„vhodným dizajnom a aplikáciou zastavaného a okolitého prostredia môžeme zlepšiť kvalitu života, ako aj znížiť strach z kriminality.“* Podľa Johna J. Faya by mali mať odborníci v oblasti bezpečnosti a prevencie kriminality dôkladné znalosti o koncepcii, ako aj samotnej aplikácii, aby mohli efektívnejšie spolupracovať s miestnymi úradníkmi ohľadom prevencie, architektmi, odborníkmi na dizajn a všetkými zúčastnenými pri dizajnovaní nových alebo renovovaní už existujúcich budov (Fay 2007).

Za zakladateľov sa považuje viacero autorov a to: Jane Jacobs, Ray Jeffery a Oscar Newman. K vytváraniu koncepcie CPTED prispeli najmä tým, že zovšeobecnil tradičné uvažovanie v kriminológii a svoju pozornosť sústredili na fyzické prostredie a jeho postavenie v etiológii zločinu. „Pravdepodobne najvplyvnejšiu diskusiu mestského priestoru vo vzťahu ku kriminalite vyvolala kniha Jane Jacobs s názvom *The Death and Life of Great American Cities*, ktorá bola vydaná v roku 1961. Kriminológ Jeffery tvrdí, že práve Jacobs ako prvá prišla s myšlienkou, že základ pre prevenciu kriminality je tvorený vzájomnou interakciou ľudí a priestoru“ (Crowe 2004).

Koncepcia CPTED sa venuje identifikácii podmienok fyzického, ako aj sociálneho prostredia, ktoré dávajú možnosť k spáchaniu trestných činov a ich následnou modifikáciou, ktorej cieľom je redukovať túto činnosť. Taktiež sa zaoberá teritorialitou, vzťahom medzi verejným a súkromným priestorom, tvorbou prostredia a ďalšími významnými činnosťami (Králová 2021).

Spôsobom akým je fyzický priestor navrhnutý a následne implementovaný má priamy vplyv na páchanie trestnej činnosti. Vzťah medzi kriminalitou a fyzickým prostredím je chápaný ako medzi-kultúrny fenomén. Medzinárodne konferencie zistili, že vzťah medzi človekom a

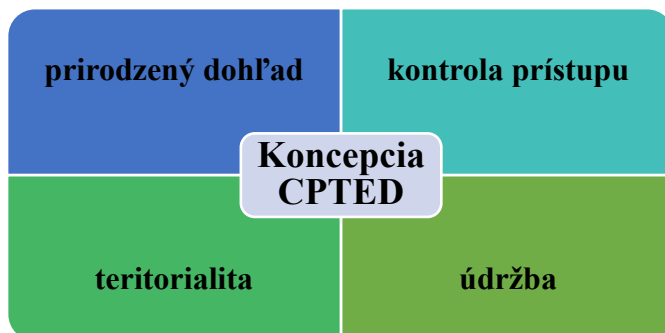
prostredím má univerzálnu povahu. To znamená, že ľudia napriek politickým a kultúrnym rozdielom reagujú približne rovnako na to, čo vidia v prostredí (Fenelly 2017). Existujú miesta, v ktorých sa ľudia cítia bezpečne (udržiavané, bezpečnostné prvky) a miesta, ktoré v nich budujú pocit strachu, zraniteľnosti (tmavé uličky, neudržiavané priestory, nulové zabezpečenie).

1.1 Princípy koncepcie CPTED

Vzhľadom na to, že neexistuje jednotný a jasne stanovený postup uplatňovania základných princípov koncepcie CPTED existuje aj viacero interpretácií.

K najčastejším princípom patria:

- **prirodzený dohľad,**
- **prirodzená kontrola prístupu,**
- **prirodzené posilnenie teritoriality,**
- **údržba** (Fenelly 2017).

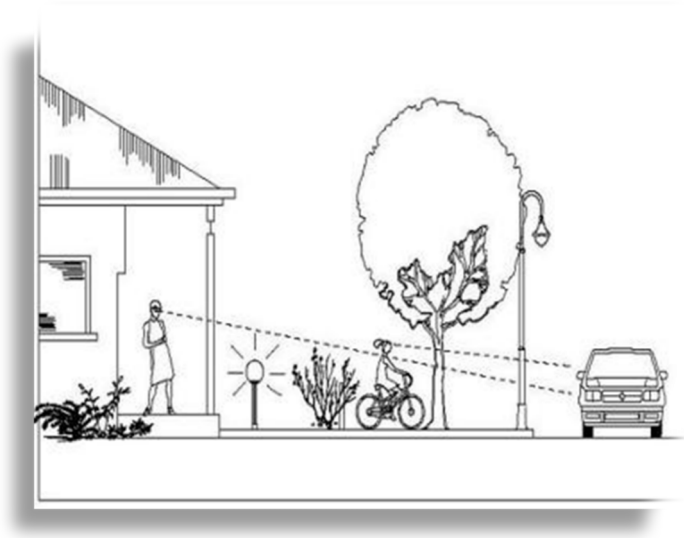
Obrázok 1 Princípy koncepcie CPTED (Vlastné spracovanie)

Prirodzený dohľad

Základným predpokladom je, že zločinci si neželajú byť sledovaní. Sledovanie alebo umiestnenie legitímnych „očí na ulici“ zvyšuje vnímané riziko pre páchatel'ov. To môže zvýšiť skutočné riziko pre páchatel'ov, ak sú pozorovatelia ochotní konať, keď sa vyvinú potenciálne ohrozujúce situácie. Primárnym cieľom sledovania teda nie je udržať votrelcov mimo (hoci to môže mať taký účinok), ale skôr udržať narušiteľ'ov pod dohľadom (Armitage 2018).

Prirodzený dohľad možno dosiahnuť množstvom techník. Tok aktivít môže byť nasmerovaný tak, aby sa do blízkosti potenciálnej oblasti zločinu dostalo viac ľudí (pozorovateľ'ov). Okná,

osvetlenie a odstránenie prekážok musia byť umiestnené tak, aby sa zlepšili línie pohľadu zvnútra budov (Králová 2021).

Obrázok 2 prirodzený dohľad (Livingstone Shire Council 2018)

Kontrola prístupu

Prirodzená kontrola prístupu sa spolieha na dvere, ploty, kríky a iné fyzické prvky, ktoré zabránia neoprávneným osobám dostať sa na konkrétne miesto.

Vo svojej najzakladanejšej forme je možné dosiahnuť kontrolu prístupu v jednotlivých obydliach alebo obchodných zariadeniach použitím vhodných zámkov, dverí a okenných zábran.

Zatiaľ čo kontrola prístupu je zložitejšia na uliciach a oblastiach, ktoré sú úplne otvorené pre verejnosť, existujú aj iné techniky kontroly prístupu. Na dosiahnutie cieľa kontroly prístupu možno použiť napríklad nefyzické alebo „psychologické“ bariéry. Tieto bariéry sa môžu objaviť vo forme značiek, textúr dlažby, prírodných pásov alebo čohokoľvek, čo oznamuje integritu a jedinečnosť oblasti. Myšlienka psychologickéj bariéry spočíva v tom, že ak sa cieľ zdá byť zvláštny alebo ťažký, môže byť pre potenciálnych zločincov neatraktívny (Szatmari 2021).

Teritorialita

Ľudia si prirodzene chránia územie, o ktorom sa domnievajú, že je ich vlastné, a majú určitý rešpekt k územiu iných.

Jasné hranice medzi verejnými a súkromnými oblasťami dosiahnuté použitím fyzických prvkov, ako sú ploty, úprava chodníkov, umenie, značky, dobrá údržba a terénne úpravy, sú

spôsobu, ako vyjadriť vlastníctvo. Identifikácia narušiteľov je v takýchto dobre definovaných priestoroch oveľa jednoduchšia.

S jasnými priestorovými definíciami, ako je rozdelenie priestoru na rôzne stupne verejných/poloverejných/súkromných oblastí a zvyšovanie štandardov a očakávaní, by sa úroveň sociálneho odcudzenia znížila. Je známe, že to súvisí so znížením príležitostí na nenormálne alebo kriminálne správanie, ako je vandalizmus.

Obrázok 3 Vymedzenie teritória (Vlastné spracovanie)

Údržba

Čím je oblasť schátralejšia, tým je pravdepodobnejšie, že pritiahne nežiaduce aktivity. Údržba a „imidž“ oblasti môžu mať veľký vplyv na to, čo sa stane cieľom (Wortley 2008).

Ďalším rozšírením koncepcie je, že územný záujem, sociálna súdržnosť a všeobecný pocit bezpečia sa môžu posilniť prostredníctvom rozvoja identity a obrazu komunity. Tento prístup môže zlepšiť nielen obraz obyvateľstva o sebe a svojej doméne, ale aj projekciu tohto obrazu ostatným. Územné spevnenie možno považovať za fungujúce, keď priestor svojou jasnou čitateľnosťou, transparentnosťou a priamosťou odrádza potenciálnych páchatel'ov, pretože používatelia poznajú seba navzájom a okolie.

Štyri princípy CPTED možno implementovať do rôznych stratégií plánovania a navrhovania, ktoré by zvýšili bezpečnosť. Tieto stratégie možno rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

1. jasné línie pohľadu- neschopnosť vidieť, čo je pred nami na trase v dôsledku ostrých rohov, múrov, zemných hrádzí, plotov, kríkov alebo stĺpov, môže byť vážnymi prekážkami pocitu bezpečia.

Veľké stĺpy, vysoké ploty, nad rastúcimi kríkmi a iné bariéry blokujúce viditeľnosť v blízkosti chodníkov pre chodcov by mohli chrániť útočníka. Alternatívne nízke živé ploty alebo kvetináče, malé stromy, kované alebo drôtené ploty, priehľadné vystužené sklo, trávnik alebo kvetinové záhony, lavičky umožňujú používateľom vidieť a byť videný a zvyčajne odrádzajú od kriminality a vandalizmu. Viditeľnosť dizajnu v zastavanom prostredí umožňuje jasné línie pohľadu a vyhýbanie sa izolovaným alebo tmavým miestam. Zlepšenie viditeľnosti prostredníctvom takýchto úprav umožní prirodzený dohľad.

2. zabezpečiť dostatočné osvetlenie- Aby ľudia videli a boli videní, je potrebné dostatočné osvetlenie. Z bezpečnostného hľadiska môže mať strategicky umiestnené osvetlenie podstatný vplyv na zníženie strachu z kriminality. Základná úroveň osvetlenia by mala umožňovať identifikáciu tváre zo vzdialenosti asi 10 metrov pre osobu s normálnym zrakom.

3. minimalizovať skryté/ tmavé miesta a izolované cesty,

4. pokrytie kamerovým systémom,

5. zníženie izolácie,

6. využívanie priestoru s dostatočnou údržbou- Priestory, o ktoré je znížená starostlivosť vzbudzujú u potenciálnych páchatel'ov väčší záujem v dôsledku indikácie menšieho záujmu zo strany užívateľov (Hofreiter 2015).

7. podpora aktivít- Činnosť pre vybraný priestor sa podporuje použitím prirodzeného dohľadu, osvetlenia a architektonickým dizajnom, ktoré jasne definujú účel konštrukcie alebo priestoru. Stratégie prevencie a navrhovania kriminality môžu odradiť od nelegálnej činnosti a chrániť majetok pred problémovými činnosťami (Stasíková 2011).

8. vytváranie pocitu vlastníctva prostredníctvom údržby a riadenia,

9. zabezpečiť správne označenie- únikové cesty, pamiatky, ulice a pod.

10. Zlepšiť celkový dizajn zastavaného prostredia

Rozhodnutie, ktorá stratégia alebo kombinácia stratégií sa použije, bude závisieť od stavu lokality, funkčných požiadaviek a požadovaného programovania priestoru, ako aj od zámeru návrhu..

2 APLIKÁCIA KONCEPCIE CPTED V PRAXI

O efektívnosti koncepcie CPTED pojednáva prípadová štúdia, ktorá hodnotí jednotlivé aspekty koncepcie. Prvky koncepcie CPTED boli posudzované z údajov v parku Genesis o hlásených trestných činoch, ktoré sa stali v rokoch 1984, 1989, 1993 a 1994. Počet celkových trestných činov, ku ktorým došlo v susedstve v rokoch 1993 -1994 mierne poklesol. Násilné trestné činy sa znížili o 78 percent, majetkové trestné činy sa znížili o 39 percent a celkovo kriminalita **klesla o 63 percent.**

Juhoafrický kontext

Konkrétne priestorové a sociálno-ekonomické charakteristiky Juhoafrickej republiky a história nútenej segregácie v krajine viedli k zreteľnému vzťahu medzi kriminalitou a fyzickým prostredím. Priestorová štruktúra juhoafrických miest je výsledkom plánovacích zásad a prístupov, ktoré boli do značnej miery ovplyvnené ideológiou krajine.

Najchudobnejšie časti komunity sa z väčšej časti nachádzajú na **periférii** miest, čo znamená, že obyvatelia musia cestovať na veľké vzdialenosti do zamestnania a späť, ako aj do obchodných, sociálnych, rekreačných, zdravotníckych a iných zariadení. V týchto štvrtiach často chýba primeraná infraštruktúra (elektrina, voda, kanalizácia atď.) ako aj bezpečné verejné priestory, ako sú parky.

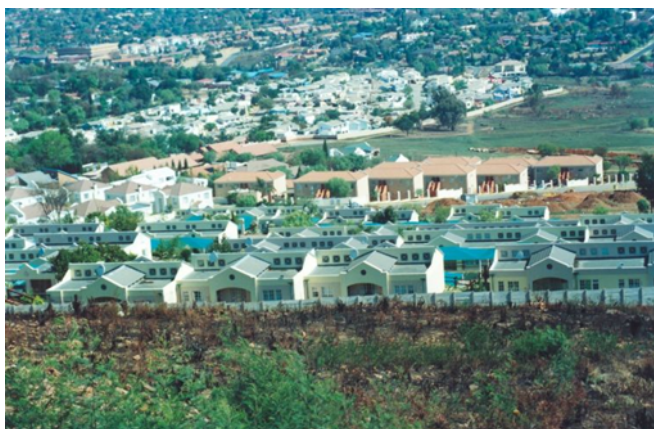
Takéto podmienky sú ideálnym miestom pre potenciálnych páchatel'ov, ktorých priťahujú miesta, kde sa ľudia necítia bezpečne. Ďalšie faktory, ktoré priťahujú páchatel'ov sú nedostatok primeraného osvetlenia najmä na verejných priestranstvách (ulice), ako aj absencia názvov ulíc a čísel domov. Pre políciu je ťažké hliadkovať alebo odpovedať na výzvy v takýchto oblastiach, a to najmä kvôli zlému stavu ulíc, prípadne žiadnym prístupom do odľahlých častí. Aj keď veľká časť juhoafrického obyvateľstva nevlastní motorové vozidlo, väčšina štvrtí nie je navrhnutá tak, aby bola prispôsobená pre chodcov a cyklistov. Verejná doprava nie je efektívna, bezpečná, spoľahlivá a cenovo dostupná. Ľudia sú preto zraniteľní, keď musia cestovať.

Obrázok 4 Chudobné štvrte (SaferSpaces 2022)

Zatiaľ čo chudobnejší obyvatelia nemajú prístup k škále bezpečnostných opatrení, obyvatelia z bohatších oblastí majú zdroje na vykonávanie celého radu bezpečnostných opatrení. Okrem poplašných systémov a ozbrojených reakčných služieb sú čoraz viac populárne aj **uzavreté komunity**. Tieto uzavreté komunity môžu mať rôzne podoby, vrátane veľkých majetkov (životný štýl, prejav hojnosti), menších bezpečnostných komplexov, ako aj uzavretých štvrtí (uzávery ciest, rampy), kde sú ulice uzavreté.

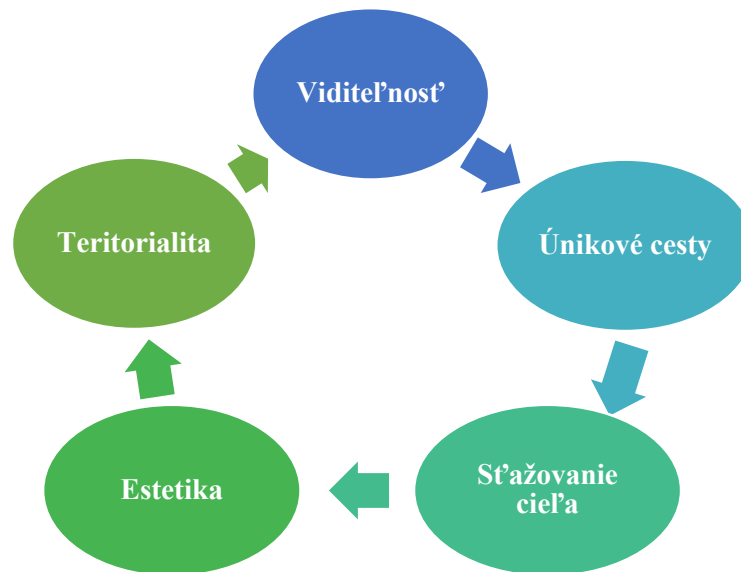

Obrázok 5 Uzavreté komplexy (SaferSpaces 2022)

Významné rozdiely v rôznych juhoafrických komunitách kladú dôraz na iniciatívu v oblasti prevencie kriminality (komplexný súbor požiadaviek). Intervencie koncepcie CPTED sa dajú účinne implementovať v ktoromkoľvek z týchto kontextov a môžu byť súčasťou stratégie prevencie kriminality, ktorá by vyhovovala potrebám akejkoľvek komunity.

Päť princípov vyvinutých pre juhoafrický kontext (obr. 6) je načrtnutých v predtým spomínanej príručke *Designing Safer places*. Tieto zásady poskytujú usmernenia, kde je potrebné prijať rozhodnutia týkajúce sa plánovania a návrhu fyzického prostredia s ohľadom na bezpečnosť a

ochranu. Môžu sa považovať za ciele, ktoré sa majú dosiahnuť pri vývoji alebo prestavbe priestorov (Hesterman 2015).

Obrázok 6 Zásady juhoafrického kontextu (Vlastné spracovanie)

Koncepcia CPTED by mohla zohrávať dôležitú úlohu pri zlepšovaní a udržateľnosti vo všeobecnosti. Iniciatívy koncepcie CPTED by nielen znížili kriminalitu na konkrétnych miestach (na mikroúrovni), ale mohli by tiež prispieť k transformácii spoločnosti vo všeobecnosti prostredníctvom zmien v mestskej podobe (na makroúrovni). Takéto zásahy na makroúrovni by mohli byť zamerané na riešenie určitých priestorových charakteristík vrátane:

- priestorové rozmiestnenie chudobných komún, ktoré vedie k dlhým a nákladným spôsobom dochádzania a vystavuje dochádzajúcich viktimizácii;
- oddelenie spoločenstiev od voľných pozemkov, ktoré sa v minulosti využívalo na rozdelenie ľudí, poskytuje veľa príležitostí na trestnú činnosť;
- členenie krajiny, ktoré ponecháva niektoré oblasti opustené v noci a iné opustené počas dňa, čo zvyšuje možnosti pre zločin;
- efektívne vylúčenie mnohých obyvateľov mesta z vybavenia a ekonomických príležitostí, ktoré mesto ponúka.

Na efektívne riešenie týchto výziev je potrebné koncepciu CPTED implementovať na rôznych úrovniach, ktoré zahŕňajú:

Plánovanie - prístupy fyzického plánovania miest na strategickej úrovni napríklad:

- stratégie na podporu znižovania voľnej pôdy,

- povzbudzovanie zmiešaného využívania pôdy a integráciu spoločenstiev.

Dizajn - podrobný návrh rôznych mestských prvkov, ako sú dopravný systém, cesty, verejné priestranstvá, budovy a priestory medzi nimi.

Správa - správa celého mestského systému a oblastí v ňom (napr. Infraštruktúry, údržby a presadzovania právnych predpisov), ako aj riadenie a uľahčenie implementácie iniciatív CPTED (Fenelly 2017).

Pre úspešnú implementáciu intervencií CPTED je rozhodujúca účasť komunity. Je tu opísaný proces riadený ľuďmi, ktorý má povzbudiť členov komunity k účasti na identifikácii problémov trestnej činnosti súvisiacej s prostredím a na vývoji vhodných reakcií (Mayhew 1972).

2.1 Kurzy zamerané na koncepciu CPTED

NICP sa špecializuje na výcvik CPTED a ponúka **profesionálny titul CPD**. Počas roka táto spoločnosť organizuje niekoľko základných, ale aj pokročilých kurzov na viacerých miestach po celých Spojených štátoch.

Poslaním NICP je poskytnúť, čo najaktuálnejšie školenia v oblasti prevencie kriminality prostredníctvom environmentálneho dizajnu. Prostredníctvom teoretického a praktického prístupu získate potrebné znalosti a sebadôveru, aby ste mohli implementovať koncepciu CPTED v daných objektoch.

Výhody prezenčných kurzov:

- Možnosť získať okamžité odpovede na otázky a spätnú väzbu od skúsených inštruktorov CPTED zo strany NICP
- Kooperatívne učenie - praktické činnosti sú dynamickejšie a umožňujú plynulejšiu výmenu nápadov v takomto prostredí
- Rozmanitosť - príležitosť pracovať s viacerými profesionálmi, ktorí budú súčasťou vášho tímu CPTED
- Prispôsobenie - Inštruktori NICP môžu prispôbiť učebné osnovy potrebám účastníkov na základe spoločnej dohody
- Spokojnosť - Osobné školenia majú zvyčajne vyššie hodnotenie spokojnosti
- Vyhradený časový rámec - Osobné školenie vyžaduje, aby účastníci absolvovali kurz vo vyhradenom časovom období

Výhody účasti

Mestá v rámci Spojených štátov prijímajú vyhlášky CPTED, ktoré si vyžadujú preskúmanie plánu lokality s dôrazom na prevenciu kriminality. Osoby na polícii, ktoré sú špeciálne vyškolené v oblasti CPTED, teraz úzko spolupracujú s plánovačmi, architektmi, úradníkmi mesta a pedagógmi na zaistení správneho návrhu štruktúr, škôl a štvrtí. Účastníci kurzu sa naučia chápať podstatu, ako môže dizajn a správne využitie životného prostredia riadiť správanie človeka a eliminovať strach z trestnej činnosti. Budú chápať ako je možné predchádzať kriminalite prírodnými prostriedkami.

Účastníci porozumejú rôznym aspektom od prirodzeného dohľadu, riadenia prístupu až po osvetlenie a jeho vplyvom na ľudské správanie. Taktiež budú spolupracovať na on-line prieskume a poskytnú skupinovú prezentáciu svojich výsledkov pomocou prvkov CPTED. Naučia sa výhody vyplývajúce z vyhlášky CPTED a toho, ako ju vytvoriť a predstaviť osobám na to určeným.

ZÁVER

Každý profesionál, ktorý sa zaoberá problematikou bezpečnosti sa musí naučiť predovšetkým tejto pravde: dokonalé zabezpečenie neexistuje. Nie je možné zaručiť, že žiadne zariadenie, priestor alebo služba nebudú pre dostatočne odhodlaného a dobre vybaveného páchatel'a neprekonateľné. Avšak, dokonalá bezpečnosť nie je zámerom koncepcie CPTED. Jej účelom je uplatniť dostatok prekážok, ktoré budú slúžiť na odradenie páchatel'a, čím dospejeme k určitej redukcii kriminality a obáv s ňou súvisiacich.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- ARMITAGE, R. 2018. *Burglars' take on crime prevention through environmental design (CPTED): Reconsidering the relevance from an offender perspective*. [online]. Elektronický portál link.springer.com [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41284-017-0101-6>
- BRODER, J., 2012. Risk Analysis and the Security Survey. Elsevier Science & Technology, 2012. ISBN 9780123822338.
- CROWE, T., 2013. Crime prevention through environmental design. United States of America. ISBN 978-0-12-411635-1
- DIJK, van Jan a Jaap de WAARD. A two-dimensional typology of crime prevention projects. Criminal justice abstracts. 1991, 23(3)., ISSN 1551-1685

- FAY, J., 2007. *Encyclopedia of Security Management*. Second edition. ISBN 978-0-12-370860-1., 2007. *Encyclopedia of Security Management*. Second edition. ISBN 978-0-12-370860-1.
- FENELLY, L. J., 2017. Parking lots and garages. In L. J. Fenelly and M. A. Perry (eds.). *Physical security: 150 Things you should know*. Cambridge, MA: Elsevier
- FOREST, J. F., 2006. *Homeland Security: Protecting American's Targets*. Greenwood. United States of America. ISBN 0-275-98769-8.
- HESTERMAN, J., 2015. *Soft Target Hardening: Protecting People from Attack*. USA. ISBN 978-1-4822-4421-2.
- HURLEY, R., 2017. Designing security and working with architects. In L. J. Fenelly (Ed.), *Effective physical security* (5th. ed.). Boston, Ma: Elsevier
- HOFREITER, L., 2015. *Manažment ochrany objektov*. Žilina: EDIS-Vydavateľstvo Žilinskej univerzity, s. 230. ISBN 978-80-554-1164-4.
- KRÁLOVÁ, K., 2021. *Ovplyvňovanie prostredia prostredníctvom metódy CPTED* [online]. Elektronický portál trilobit.fai.utb.cz [cit. 2022-03-20]. Dostupné z: <http://trilobit.fai.utb.cz/Data/Articles/PDF/88c23d09-3824-4171b549-f287e2e11474.pdf>
- KUBÍKOVÁ, Z., 2017. *Hrozby medzinárodného terorizmu a súčasná ochrana pred terorizmom v SR – návrh*. Diplomová práca. Žilina: FBI ŽU.
- MAYHEW, P., 1976. *Crime as Opportunity*. Home Office Research Study No. 34, London, s. 43. ISBN 0 11 340674 6.
- ONDICOVÁ, Magdaléna a Samuel UHRIN. *Prevenia kriminality*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-405-3
- ZAPLETAL, Josef. 2005. *Prevenca kriminality*. 2. přepracované vydání. Praha: Vydavatelství PA ČR. ISBN 80-7251-200-5., s. 29-30.
- SAFERSPACES. 2022. *Crime Prevention through Environmental Design (CPTED)*. Available from: <https://www.saferspaces.org.za/understand/entry/crime-prevention-through-environmental-design-cpted>
- STASÍKOVÁ, L., 2011. Relevantnosť výskumu strachu z kriminality v urbánnej geografii. In: *Geographical Journal*. Roč. 63, č. 4.

- SZATMARI, M., 2021. Komparácia vybraných koncepcií ochrany železničných staníc. Trilboit. Available from: <http://trilobit.fai.utb.cz/Data/Articles/PDF/79e8656c-c710-4d8f-b3b1-7124df8c43a7.pdf>
- TRAYERS, T., 2006. Improving health through neighbourhood environmental change: are we speaking the same language? A qualitative study of views of different stakeholders. *Journal of Public Health*. doi:10.1093/pubmed/fdi075
- WORTLEY, R., 2008. *Environmental criminology and crime analysis*. Devon Willan publishing. ISBN 0-7506-5492-9.